

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

बौद्धदर्शनम्
आचार्यः : चतुर्थ-सत्रार्द्धः

DSCC - 28

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	1. बुद्धत्वस्य हेतुः करुणैवा तस्याः विकासः इत्यस्मिन् प्रसङ्गे पूर्वपक्षीयाणां विप्रतिपत्तीनां निराकरणम् (122-133) 2. शास्तृत्वाद् भगवान् प्रमाणम् 3. दुःखहेतुपरीक्षा, 4. सुगतत्वाद् भगवान् प्रमाणम् 5. तायित्वाद् भगवान् प्रमाणम् 6. प्रमाणभूतस्य भगवतः सिद्धिः 7. 'तायिन्' - इत्यस्य स्वरूपसंसाधने चतुरार्यसत्यानां प्रकाशनम् 8. चतुरार्यसत्यानां स्वरूपप्रतिपादनम् 9. चतुराकारं दुःखसत्यम् 10. चतुराकारं समुदयसत्यम् 11. चतुराकारं निरोधसत्यम् 12. चतुराकारं मार्गसत्यञ्च (1.210 क)	1	16-20
2	1. चित्तस्य प्रभास्वररूपत्वम्, 2. नैरात्म्यज्ञानस्य प्रतिपक्षः, 3. सत्कायदृष्टिः अविद्या 4. मलानां मूलम्- आत्मदृष्टिरिति 5. क्लेशानां मूलम्- सत्कायदृष्टिरिति 6. आत्मानं स्वीकृत्य आत्मीयासक्तित्यागो असम्भवः, 7. आत्मस्नेहस्य परिहारो न भवितुं शक्यो मुक्तेर्मार्गः 8. नित्येन पुरुषेण दुःखादीनां भावना असम्भवा 9. यद्यात्मा नित्यस्तदा आसक्तेः प्रतिपक्षस्य सेवनं निरर्थकम्	1	16-20

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15.01.2025

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

3	1. दुःखदुःखताया भावनामात्रेण मुक्तौ अतिप्रसङ्गः 2. अन्येषु आत्मातिरिक्तेषु आत्मीयभावेषु वैराग्यं तावदसम्भवमेव 3. दोषदर्शनमात्रेण आसक्तेः निवारणम् असम्भवम्, 4. प्रकृति-पुरुषयोः विवेक एव मुक्तिमार्ग इत्यस्य मतस्य अनुपयुक्तत्वम् 5. बैराग्यस्वरूपम्, 6. 'दुःखभावना कर्तव्या' इत्यनेन उत्पन्नस्य विरोधस्य परिहारः 7. ईश्वरोपदेशो मुक्तेर्मार्ग इत्यस्य अनुपयोगित्वम् 8. नित्य आत्मा बन्धनमोक्षयोराधार इत्यस्य अनुपयुक्तत्वं नैरात्म्यज्ञानस्य प्रतिपादनञ्च	1	16-20
4	1. क्षयाय तपस्या एव मार्गः- इत्यस्य अनुपयोगित्वम् 2. तापित्वेन सुगतत्वसिद्धिः 3. सुगतत्वतया शास्तृत्वम् 4. शास्तृत्वेन जगद्धितैषिणत्वम् 5. महाकरुणादिभिः चतुर्भिः बुद्धस्य प्रमाणभूतत्वसंसाधनम् 6. प्रमाणभूतत्वादिशब्दैः भगवतः स्तुतौ प्रयोजनम्	1	16-20

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

१. अचार्यधर्मकीर्तिप्रणीतं प्रमाणवार्तिकम् (प्रमाणसिद्धिपरिच्छेदः 122 कारिकातः प्रमाणसिद्धिपरिच्छेदसमाप्तिपर्यन्तम्), प्रकाशकः- केन्द्रीय उच्च तिब्बती शिक्षा संस्थान, सारनाथ, वाराणसी, 2012

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15-01-2025

हस्ताक्षरम्

बौद्धदर्शनम्
आचार्यः : चतुर्थ-सत्रार्द्धः

DSCC - 29

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	द्वे कर्मा, कायविज्ञप्तिः, वाग्विज्ञप्तिः, अविज्ञप्तिः, कुतस्त्यानि महाभूतान्युपादाय कुतस्त्यं कायवाक्कर्म, समुत्थानं द्विविधम्, अविज्ञप्तिस्त्रिधा, संवराः कथं लभ्यन्ते, प्रातिमोक्षसंवरः, तस्य प्रातिमोक्षस्य समादानम्, उपवाससंवरः, किमर्थम् अष्टाङ्गानि उपादीयन्ते, किमसौ बुद्धधर्मसंघान् शरणं गच्छति,	1	16-20
2	असंवरः, त्रीणि कर्माणि, कर्म-चतुर्विधम्, प्रयोगमौलपृष्ठानां कर्मणां कथं व्यवस्थानम्, प्राणातिपातकर्मपथलक्षणम्, अदत्तादानम्, अगम्यगमनम्, मृषावादः, पैशुन्यादि कर्मपथस्यार्थः, कतमेषां कुशलमूलानां समुच्छेदः, किं स्वभावः कुशलमूलसमुच्छेदः	1	16-20
3	आचार्यशान्तरक्षितस्य तत्त्वसङ्ग्रहस्य च परिचयः, पञ्चिकाकारस्य आचार्यकमलशीलस्य व्यक्तित्वं कृतित्वम्, पञ्चिकायाश्च वैशिष्ट्यम्, योगा चारस्वातन्त्रिकमाध्यमिकसम्प्रदायस्य परिचयश्च।	1	16-20
4	मङ्गलमुखेन अनुबन्धचतुष्टयनिरूपणम् (1-6 कारिकापर्यन्तम्), आत्मपरीक्षायां (171 कारिकातः 221कारिकापर्यन्तम्)	1	16-20

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

1. आचार्यवसुबन्धुविरचितम् अभिधर्मकोशम् [चतुर्थकोशस्थानम्], सम्पादकः- द्वारिकादास शास्त्री, प्रकाशकः- बौद्धभारती, वाराणसी, 2008.
2. आचार्यशान्तरक्षितविरचितः तत्त्वसङ्ग्रहः आत्मपरीक्षायां (171 कारिकातः 221कारिकापर्यन्तम्), सम्पादक- स्वामी द्वारिकादासशास्त्री, प्रकाशक- बौद्धभारती, वाराणसी, 2006

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15.01.2025

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

बौद्धदर्शनम्
आचार्यः : चतुर्थ-सत्रार्द्धः

DSCC - 30

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	विपर्यासपरीक्षा	1	16-20
2	आर्यसत्यपरीक्षा	1	16-20
3	निर्वाणपरीक्षा	1	16-20
4	द्वादशाङ्गपरीक्षा	1	16-20

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

1. आचार्यनागार्जुनविरचिता मूलमध्यमककारिका (23, 24, 25, 26 च परीक्षाः)

बौद्धदर्शनपालिविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. गुरुचरण सिंह नेगी

दिनांकः 15-01-2025

हस्ताक्षरम्